

Lavinia Braniște (Rumunsko)

Prozaička, básnířka, autorka knih pro děti, překladatelka, narozena 1983 v Brăile. Když jí bylo dvacet tři let, vydala prvotinu, sbírku básní *Povești cu mine (Příběhy se mnou)*. „Jsem docela ráda, že se tato moje knížka už dnes nedá sehnat,“ říká. Následovaly povídkové soubory *Cinci minute pe zi (Pět minut denně)* a *Escapada (Eskapáda)* a úspěšný román *Interior zero (Vnitřní nula)*, k němuž generačně spřízněná spisovatelka Alina Purcaru poznamenala: „Inspirativní próza, která na ionescovský způsob balancuje na ostří nože mezi zoufalstvím, bezmocí a smíchem.“ Autorka v knize minimalistickým stylem a s citem pro ironii popisuje všednodenní život rumunské generace osmdesátých let. Ani v tvorbě pro děti se Braniște nevyhýbá palčivým otázkám, v knížce *Melcușorul (Šneček)* se například dotýká tématu rodičů odcházejících z Rumunska za prací do zahraničí, jejichž děti zůstávají doma s prarodiči.

úryvek z románu *Vnitřní nula* přeložila Jiřina Vyoralíková

Matka pracuje ve Španělsku už tak dlouho, až mi připadá, že to tak bylo vždycky. Pracuje u moře v cestovním ruchu a domů jezdí jednou za rok, vždy mimo turistickou sezónu. Zařizuje si to tak, aby tu byla na Vánoce. Už po celá léta neviděla Rumunsko zelené a rozkvetlé – přijíždí, když je bláto a lidé chodí zababušení a šediví, takže má dojem, že tu je země smutku. Někdy ale zastihne také trochu sněhu, a to se raduje jako malé dítě, čepice jí padá do očí a ona popotáhne a vezme do ruky lopatu, aby odházela sníh ze dvora. Potom ve Španělsku vykládá, že, koukněte, sněhu tam bylo až po sem, a oni se diví a vždycky říkají, že by se měli do Rumunska také aspoň jednou podívat.

Když přijede za mnou do Bukurešti, vymyslím si vždycky plán, jak se zabavíme, kam půjdeme a co budeme dělat, abychom neseseděli v mé garsonce a nenudily se.

Tentokrát jsme si vyhradily celý den na výpravu do čtvrti Berceni k novostavbám bytových domů. Chceme se podívat, jak to tam vypadá, protože jsem jí pořád posílala nějaké odkazy na nové domy: kdybych se rozhodla vzít si hypotéku, zálohu mi dá ona. Ráno ještě trochu svítí slunce, ale než se vypravíme z domu, propásneme ho. Najednou se udělá tak pošmournou, jak bylo i včera a předevčírem. Jdeme na metro, na Victoriei přestoupíme a pak sedíme na sedačkách vedle sebe až na stanici Dimitrie Leonida. Vyprávím jí, že tyhle nové vlaky jsou vyrobené ve Španělsku. A že ta holka, která ohlašuje stanice, se momentálně soudí se společností Metrorex, protože jí nezaplatili. Nevím, co bych jí ještě měla o Rumunsku říct.

„Aha, to není z časů Ceaușesca?“

„Ne, je to nějaká mladá holka. Herečka.“

Stanice Dimitrie Leonida vypadá, jako by se tu zastavil čas, a mámě se líbí. Ale když vyjdeme ven na silnici, už se jí to nelíbí.

„No tohle.“

Vydáme se nazdařbůh doleva, a hned končí i asfalt. Tu a tam je mezi novými věžáky vidět i nějaká ta venkovská usedlost, která odolala developerské invazi. Hnojiště, řehtání koní, kohout. Připadá mi to milé. Daleko od shonu města. A garsoniéra tu stojí dvacet tisíc euro, což

je možné jenom tady.

„Kdepak asi mají kanalizaci?“ ptá se matka. „Četla jsem v diskuzích na internetu, že ty domy, co jsou dál od cesty, kanalizaci nemají. Mají septik.“

„Co to znamená, septik?“

„To přesně nevím.“

„Snad nejezdí s hovnocucem k věžáku.“

„To si nemyslím.“

Dojdeme na ulici plnou bláta. O kousek dál, přímo uprostřed ulice, je obrovská louže. „Odkud se vzala ta voda? Vždyť vůbec nepršelo,“ říkám.

„Asi někde prasklo potrubí,“ na to matka.

Vydáme se nazdařbůh ulicemi, dokud se nevzdálíme od všech orientačních bodů. Některé ulice jsou vyasfaltované, jiné ne. Nejsou tu chodníky a domy jsou natlačené jeden na druhý: z jednoho balkónu je výhled na jiný balkón a když člověk prochází mezi budovami, připadá si jako v temném labyrintu. Neexistuje tu zeleň. Nedá se tu dýchat. A přesto už jsou zabýdlené, na spoustě oken jsou záclony a auta parkují, kde se jen dá. Najednou dojdeme na okraj a zjistíme, že před námi není už nic jiného než pole.

Uvidíme smečku psů.

„Trefíme zpátky?“ ptá se mě matka.

„Mám pocit, že jsme přišly odtamtud,“ říkám a mávnu rukou směrem kamsi dozadu. „Co myslíš ty?“

„Já nevím. Ale pojďme tam.“

„Ještě můžeš? Nejsi unavená?“ ptám se jí.

„Ještě můžu.“

Vydáme se nazpět mezi domy, ale ulice nejsou uspořádané rovně, nýbrž úplně nahodile, takže mám dojem, že nás cesta vede zase někam mimo.

Matka za mnou začíná zaostávat.

„Nejdeme moc rychle?“

„Nikdo sem za tebou nebude chodit na návštěvy,“ řekne ona. „Je to tu úplný konec světa.“ Zastavíme se.

„Lepší bude, když se někoho zeptáme na cestu. Kdo ví, jestli jdeme dobře,“ říkám.

„Jakou zálohu potřebuješ na dvacet tisíc?“ Nenechá mě odpovědět a sama pokračuje: „Za dvacet tisíc myslím, že seženeš byt akorát někde v suterénu.“

„Ano, vždyť tam přece píšou ceny už od...“ Ještě si fotím bannery s telefonními čísly developerů.

„Zadlužíš se na celý život kvůli nějaké sklepní kobce. Já ti ty peníze dám, když budeš chtít, ale dobře si to rozmysli.“

„No vždyť jsem tě sem vzala, abych se s tebou poradila. Ale co bych se pořád rozmýšlela, už toho mám dost.“

Najít garsoniéru ke koupi se snažím už skoro celý rok. Mám stálé zaměstnání a slušný plat, v bance jsem udělala dobrý dojem, takže by mi dali hypotéku hned. Ženská z ING, kde mám běžný účet a kde jsem byla jednou jedinkrát zeptat se na podmínky hypotéky, mi pravidelně

telefonuje a vyptává se, jestli jsem se už rozmyslela. Pořád procházím inzeráty a už jsem byla navštívit i několik bytů na prodej, ale všechny vypadaly, jako by v nich zrovna umřela babka. A já jsem pomalu postupně umírala s nimi. Hrozně ráda bych měla něco nového.

„Vím já, co bych ti na to měla říct, holčičko? Nevím. Ale nikdo tě tu nebude navštěvovat...“ „Stejně mě nikdo nenavštěvuje. Jenom ty, když tě vyzvednu na letišti.“

„Ale no tak, to přece není pravda.“

„Ne ne, přesně tak to je.“

Stojíme na místě a neříkáme nic. Pak z obchůdku s potravinami, který je v přízemí jedné z budov, vyjde žena třesoucí se zimou. Zeptám se jí, kudy se dostaneme ke stanici metra.

„To jdete špatně, tamtím směrem je Popești Leordeni. Metro je na druhou stranu.“ Vyrázíme znovu hendikepovanými ulicemi a pokoušíme se najít nějaké orientační body, abychom znovu nezabloudily. Ještě se dvakrát někoho zeptám, zda jdeme dobře.

V hluku ze silnice před vchodem do metra mi matka řekne: „Já ti ty peníze dám, jestli chceš, víš, že budu souhlasit se vším, pro co se rozhodneš, ale moc se mi to nezdá, že bys tu měla bydlet. Bude to ještě hodně dlouho trvat, než to tady začne trochu žít.“

„No jo, neviděla jsem tu žádnou Delvitu. Ale zato sem vede metro přímo z centra a za dvacet minut jsi v centru.“

Problém je, že na internetových diskuzích panuje naprostý smutek: všichni si na nové domy stěžují. Že beton není kvalitní, potrubí je úzké, že domy nemají pořádnou izolaci, že v některých případech máte plynový kotel v ložnici. „Ne abys kupovala něco, co ještě není postavené,“ řekl mi kolega Paul Dobre. „To, co kupuješ, musíš nejdřív vidět.“ Ale v domech, které jsou hotové, se dají koupit jen byty v suterénu a v posledním patře. Zbytek už je prodaný.

Přála bych si, aby Mihai, můj přítel na dálku, byl trochu víc akční. A víc toužil po tom, abychom byli spolu. Aby existovala aspoň jediná věc, po které by toužil.

Byli jsme milenci už dávno, když jsme ještě oba studovali v Kluži. Rozešli jsme se, protože byl příliš lhostejný. Pak jsem se přestěhovala do Bukurešti, a nakonec jsme se dali znovu dohromady, když jednoho z nás, už si nepamatuju koho, napadlo zavolat tomu druhému a popřát mu šťastný nový rok.

Řekl mi tehdy, že na mě čas od času myslí. A mně připadalo, že to stačí. A tak to s námi je ve všem: čas od času. Čas od času si voláme, čas od času se vidíme. Děje se to dostatečně zřídka, aby si všichni ostatní mysleli, že nikoho nemám. A čas od času mi připadá, že na něj myslím dostatečně často, abych ho mohla považovat za svého přítele.

Máma o něm neví, nechci, aby měla nějaká očekávání.

To mi řekl i on, že nechce, abych měla nějaká očekávání.

„Kdybys někoho měla, bylo by to jiné. Ve dvou je to něco jiného,“ říká matka, která je sama už od mládí.

„Co ty víš...“

„Vím, jaké je, když musíš všechno táhnout sama, a už na to nestačíš.“

Sejdeme do vestibulu metra, strčím do strojku kartičku, nechám matku projít turniketem, pak kartičku zastrčím znovu a projdu sama. „Jen mě nehoň do manželství.“

„Víš, že tě nehoním.“

Vystoupíme v centru a jdeme do Historického muzea, kde je výstava starých knih pro děti. Než vejdem dovnitř, ukážu jí sochu Trajána s vlčicí a vyprávím jí, jaké kontroverze vyvolala a že Trajánův pindík už je celý vyleštěný od toho, jak ho všichni osahávají, když se s ním fotí. Projevuje pobavení, ale mám dojem, že to dělá jen ze zdvořilosti. Nevím, co bych jí ještě měla o Rumunsku říct.

Některé z vystavených knížek si pamatuju z dětství a vzpomíná si na ně i matka, ale jiné jsou příliš staré. Je tu celá vitrina jen s Pinocchiem ve všech možných variantách. Fascinovaně si je prohlížím.

„Já jsem Pinocchia nikdy neměla!“

Matka se tváří provinile. A pak znuděně. Pak unaveně.

„Ještě tě nebolí nohy?“

„Ještě to jde,“ říká a vezme mě za ruku. Nakloním k ní tvář, aby mě mohla políbit, je to náš starý vtip.

Pokaždé, když se setkáme, zdá se mi, že se od své poslední návštěvy změnila. Ačkoliv se pořád vídáme přes Skype. Teď má úplně dlouhé vlasy, tak dlouhé, jak je neměla nikdy, když ještě bydlela doma, v prvních sedmnácti letech mého života. Vidím, jak ji poznamenal čas, tak jako člověk vidí letokruhy v kmeni stromu. Každý rok bych mohla říci, co se na ní změnilo. Pokud poznamenal čas ji, musel poznamenat i mě. Ona je můj anděl strážný a co si má člověk počít, když jeho anděl strážný stárne?

Celý život jsem si ze všeho nejvíc přála, abych byla dobrým dítětem.

„Neboj, už půjdeme a někde si sedneme,“ říkám jí.

U stolku v kavárně mi řekne, abych si objednala, co jen budu chtít, že platí ona. „Já vím, že ty si nic nekoupíš, nic si nedopřeješ. A ani nikam nechodíš.“

„Ale já přece nejsem tak sama, to přece víš.“

„No dobrá.“

Číšník nám přinese dva šálky cappuccina a elegantní tácek s makronkami, po jedné od každé příchuti, „abychom si je vyzkoušely“, jak říká matka svou pošpanělštěnou rumunštinou. V mém šálku je dokonalé srdíčko z kávové pěny, ale v mámině šálku je obrázek rozmazaný na všechny strany, takže nejde ani poznat, o co jde.

„Jé, to je pěkné,“ nakloní se přes stůl a strčí nos do mého šálku.

„Chceš ho?“ zeptám se.

„Nee. Já snad nemám?“

A rychle upije ze svého šálku, aby svou kávu načala a už jsme neměly důvod si je vyměnit. Aby mně zůstala ta pěknější. Tohle pro ni znamená být matkou. Sníst rychle to horší, aby mi zůstala ta lepší část. Přešlo jí to do krve a teď už si to ani neuvědomuje.

Spálila si jazyk.

„Ještě mi povídej něco o sobě,“ říkám jí a najednou na mě dolehne, jak vzdálená jsem jejímu životu.

Vypráví mi o svých spolupracovnících.

„V tom Berceni to je pěkná mizérie, že? Na internetu to vypadalo úplně jinak.“

„Jo... Ale neboj, budeme hledat dál. Nespěchej na to.“

„Co budu dělat? Mám se přestěhovat k Ursovi?“ Ursu mě vyzvednul jednoho dne v pauze na oběd, že se pojedeme podívat na garsonku. Že tam zrovna vymaloval a že je to blízko, jen půl hodiny odsud.

„Ale půl hodiny je celá přestávka na oběd,“ já na to. „Nemůžete v pět?“

„Neboj, nic se nestane,“ řekl mi potichu přes recepční pult, za kterým je mé místo a který je vysoký jako bar. „Pojď teď, nebudeme přece ztrácet čas po práci.“

„Ale co když mě bude hledat šéfová?“

„Tak jí Timea řekne, že jsi na obědě.“

Bylo to zvláštní spěchat s ním po boku na metro. Přes turniket prošel na moji měsíční kartičku na 62 jízd. Prohrabával si kapsy tak dlouho, dokud jsem mu neřekla, nechte toho, stejně by mi zbyly jízdy. V metru jsem stáli vedle sebe zavěšení do madel a on mi povídal, jak dlouho už ho chtějí vyhodit, ale nemohli, protože je vydíral – „vím toho příliš mnoho a oni dostali strach!“ – a jak zaměstnali Ioanu Păunovou, protože její manžel je bratranec šéfové.

„Proto se celý den jen válí a nic nedělá!“ řekl a v jeho hlase zazněla závist.

Proto se se šéfovou nemůžou vystát, pomyslela jsem si, protože bylo nad slunce jasné, že si ty dvě spolu nerozumějí. Povídání mu vydrželo dvě stanice a naprosto mě vyvedlo z míry, ačkoliv jsem neslyšela všechno, protože tu byl příliš velký hluk. Ale nechtěla jsem po něm, aby mi něco zopakoval. Jsem jako pytel, ve kterém končí všechny drby a nářky kolegů. Možná bych měla začít i já pomlouvat ostatní, aby dostali strach se mi dál svěřovat. Začít si vymýšlet povídačky. Ale muselo by to být tolik povídaček, jak vody v Dunaji, než by se naučili být trochu diskrétní.

Garsoniéra se nacházela v druhém patře a měla nové dveře, ze kterých ještě nikdo neodlepil fólii, uvnitř bylo ale všechno staré. Vypadala, jako by tu zrovna umřela babka. Přesně to Ursu dělá: nakupuje byty, vylíčí je vápnem, a pak je pronajímá. Po čase je zase prodá, koupí jiné, a tak stále dokola, pořád má po Bukurešti tak pět šest bytů, bere si hypotéku za hypotékou, refinancuje, co chvíli volají z banky, aby si ověřili, že je u nás zaměstnaný. Někdy i přijdou do firmy a on mě prosí, abych je pohostila v kanceláři. Přátelí se se všemi bankami. Se všemi řemeslníky. Se všemi politickými stranami.

Byt měl také zasklený balkón a před ním stály stromy, které škrábaly do skla, ale on mi přísahal, že v létě je to nádhera. Všechno je zelené a panelák naproti není vůbec vidět. Balkón byl plný předvolebních materiálů: plakáty, čtyři druhy letáků, kalendáře a dvě igelitky propisek. Rychle mi vysvětlil, že jeho syn se zapojil do předvolební kampaně: jedna strana mu zaplatila, aby distribuoval jejich propagační předměty, a pak mu jiná strana zaplatila zase za to, aby zničil to, co měl distribuovat. Nenašel žádné místo, kde by je mohl vyhodit, takže je přinesl sem na balkón. „Ale jestli se sem nastěhuješ, tak je samozřejmě odvezu. Už jsem asi dva pytle letáček odvezl na chalupu a podestlal s nimi slepicím... No, jestli potřebuješ propisky...“ A udělal štědré gesto směrem k igelitkám z Billy.

„Kolik platíš tam, kde teď bydlíš? Dvě stě euro?“

Prozradila jsem mu to už dřív, když jsem ještě netušila, co má za lubem.

„Nechám ti ho za osm set lei.“

„Ale není to zase tak blízko, protože z Dristoru jsme šli dobrých patnáct minut pěšky.“

„Můžeš sem dojít i z Muncii.“

„To bych musela přestupovat na Victoriei, a to by trvalo ještě dýl... Nevím, co na to říct, dejte mi ještě nějaký čas na rozmyšlenou.“

„Jasně, žádný spěch.“

Cestou zpátky se mi svěřil, že by mu vyhovovalo, kdybych tam bydlela já, protože jsem taková tichá.

„A navíc vím, kde tě seženu, kdyby něco,“ dodal a podivně se zasmál.

Matka se mě ptá, jestli mám nervy zase se stěhovat. Nemám, ale možná že změna by mi prospěla. Zbavila bych se i toho psa od sousedů, který štěká v ty nejneuvěřitelnější noční hodiny.

„Takovým věcem v paneláku nikdy neunikneš.“

„Už před dvěma lety jsem si slibovala, že až se budu stěhovat příště, budu se stěhovat do vlastního.“

„No jo, člověk si toho slibuje hodně,“ řekne matka.

Celé roky čekám, že mě naučí něco o životě. Čekám, že otevře pusku a sdělí mi něco zásadního a neoddiskutovatelného. Že to a to je tak a tak, a ne jinak. Nebo že mi aspoň přizná, že všechno, co mi řekla, když jsem byla malá, o tom „až budeš velká“, bylo úplně špatně. Možná, že já jsem se za třicet let svého života nenaučila to, co ona se naučila za svých padesát, a obě jsme ještě na hony daleko od jakékoliv použitelné jistoty.

„S těmi dlouhými vlasy ti to tak sluší,“ řeknu jí a ona se najednou úplně rozzáří.

„Líbí se ti?“

„Jo, a ty náušnice jsou taky bezva.“

„Chceš je?“

„Nee, já už přece ani nenosím náušnice. Nemám trpělivost se zdobit.“

„To děláš velkou chybu. Dám ti je, jestli chceš.“

„Nechci, ty mě neposloucháš?“

Snědla jednu jedinou makronku a přísahá, že už nemůže a zbytek mám dojíst já.

Vycítím, že je po dnešním dni hrozně unavená, a zavolám taxi.

Když dorazíme domů, ani se nesvléknu, protože jsem si uvědomila, že nemáme ani chleba, ani vodu, takže musím seběhnout dolů do Delvity.

„Vzala bych si s sebou klíč, abych nemusela dole zvonit. Jak to uděláme, mám tě zamknout?“ ptám se.

Rozvalí se na pohovce a vyloví zpod zadku dálkové ovládání.

„Zamkni mě.“

* * *

Jsou čtyři, jsou mladí a krásní a vykračují si plní sebedůvěry jako v reklamě na pánské obleky. Šéfová je přivezla autem z hotelu. Traian přijel metrem.

Moreno sem míří s celou suitou, aby ustanovil Enriqua Bernabeua šéfem přes východní Evropu. Východní Evropa jsme my: když jsem sem nastoupila, bylo nás dvacet, teď je nás deset. Někteří odešli dobrovolně, jiní z donucení. V posledních měsících šéfová už nikoho nového nezaměstnala, od té doby, co vztahy s obchodní skupinou začaly být divné, když náš malý řetězec firem fúzoval s větším řetězcem.

Včera nás na jejich návštěvu všechny připravila. Několikrát během oběda sešla do kuchyňky, aby nás zastihla u jídla a připomněla nám, aby nás ani náhodou nenapadlo vyžvanit informace o zákaznících nebo o tom, co se děje ve firmě.

„Uvidíte, co mu provedu, jestli mě naštve,“ řekla šéfová, jistá si těmi 25 % firmy, které vlastní její manžel. „Jestli ještě řekne něco o Enriquovi Bernabeuovi, tak ho vyrazím a zamknu za ním.“

Mě zastihla v kanceláři, když jsem jí nesla dopisy, a řekla mi, abych před nimi vážila svá slova.

„Ale no tak, zrovna mě se bude vyptávat,“ odpověděla jsem jí v rozpacích.

„Samozřejmě že bude, co by ne. Je mu jasné, že asistentka ví všechno, co se šustne.“ Všichni tu mají pocit, jako bych byla součástí těch stěn, co mají uši.

„Ale ať mi ten Moreno dá už pokoj se svými nápady, protože já nemám na jeho nápady čas. Vůbec nevím, jak to v Rumunsku funguje. On se zákazníky a s dodavateli nejedná. Pošlu mu Bacia z Dinamicu, ať se s ním zkusí domluvit,“ řekla a rozesmála se.

„Já vím, že jste bojovnice,“ odpověděla jsem. Pak jsem se otočila k Traianovi a řekla jsem: „Došlo nám kafe.“

„Jo, půjdu ho koupit.“

„Možná byste mohl vzít i ubrousky,“ osmělila jsem se.

Pokud je nekoupí, budu je muset dát ze svého; přinesla jsem si z domu balíček ubrousků, abych je dala hostům na tácek s kávou, protože bych se styděla servírovat ji bez ubrousků.

Jednou jeden z hostů vylil kávu na podšálek a Traian přinesl ze záchodu toaletní papír, aby to utřel. Takový ten hrubý toaletní papír, který věčně ucpává záchod. Jednou jsem našla v roli kus papíru velký jako nehet, pokrytý gotickými písmeny, vypadal jako kousek nějakého rukopisu.

Všichni jsme se dnes vyšňořili.

Traian přinesl z domu ze zahrádky květiny a dal je do vázy v hale.

Já se v košili, šatové sukni a v botách na podpatku cítím jako kosmonaut, ačkoliv ty podpatky vydávají zvuk důležité ženy.

Vytáhnu žaluzii, vidím, že se blíží a dávám kolegům znamení: „Už jdou!“

Mám trému a nechápu proč. Pokud někomu vynadají, bude to Liliana; ta nejhorší věc, která se může stát mně, je to, že rozliju kávu. Nebo že udělám pár gramatických chyb, pokud budu muset mluvit.

Dveře se otvírají a ona se čtyřmi muži za zády míří přímo ke mně; je to poprvé, kdy Morenovi společníci z nového vedení skupiny přijíždějí do Rumunska navštívit naši agenturu, takže nás

šéfová jednoho po druhém představuje. O mě řekne „naše asistentka“, postupně si se všemi čtyřmi potřesu rukou a pak ke mně má šéfová prosbu, abych připravila kávovar.

„Koupil Traian kafe?“ procedí ke mně skrz zuby.

Přítakám.

Šéf kafe koupil a já jsem ho ukryla u sebe za monitor, protože kdybych ho nechala v kuchyňce, od včerejška by určitě zmizelo.

U marketingu se zdrží, u inženýrů se zdrží ještě víc. Španělé se vyptávají. Diví se, že zvládneme tolik jazyků.

Potom jdou nahoru do kanceláře šéfů a Traian si s sebou bere svůj malý notebook a opouští místnost. Je to jeho pracovní nástroj, který dostal darem od Vodafone za to, že jsme s nimi obnovili smlouvu. Někdy během schůzí, když všichni sedí zticha okolo oválného stolu v jejich kanceláři a chvějí se strachem z jeho manželky a on sedí u svého stolu v rohu, začne ten malý notebook jakoby vedený vlastní vůlí, přehrávat hudbu nebo nějakou reklamu či trailer a Traiana zachvátí panika, neví, jak to co nejrychleji vypnout, tápe po ovládání zvuku nebo zaklapne víko.

Všichni jsme potichu a čekáme, že se něco stane. Nezáleží na tom, zda máme něco na práci, nebo ne. Vzduch je výbušný. Zavolají mě, abych jim vytiskla nějaké výkazy o administrativní činnosti, ale barevná tiskárna tiskne nezřetelně a po každé stránce se zasekne. Musím vytáhnout šuplík s papírem a zase ho zasunout zpátky, abych ji donutila znovu se rozjet. Opakuju to po každé stránce. Chvilí před přestávkou na oběd se stane nevyhnutelné: seshora začíná být slyšet řvaní. Řev k nám sestupuje otevřeným schodištěm, a pak se jako teplý vzduch zvedá ke stropu přízemí, akumuluje se tu, pluje a dusí nás. Přichází dvanáctá a Paul Dobré si bere nějaké složky a odchází „na oběd“.

Nejdřív se zastaví u mě a opře se lokty o pult. „Takže si budeme hledat, nebo si nebudeme hledat?“

„No, je to celkem mazec,“ říkám. „Měla by nám to ale říct zavčas, jestli to je nutné.“

Na pár sekund se zamyslí.

„Poslyš...“

„Ano.“

„Máš ještě kartičku na metro?“ zeptá se mě. Natáhnu se po kabelce, najdu peněženku a podám mu kartičku.

„Jedu jenom na Unirii,“ řekne.

Nezáleží na tom, mně je to úplně fuk, chci jenom, aby se moc nezdržel, protože nemám dost sil na to, abych kvůli němu lhala zrovna dnes, když jsou všichni jako na jehlách. Kvůli jízdence na metro za pět lei by si nechal koleno vrtat, a doma by si nevytiskl ani list papíru, když ví, že tady je tiskárna, která funguje ještě jakž takž, aby mu ho vyplivla, byť rozmazaný. Průvod sestoupí a odchází do blízké restaurace a po přestávce na oběd vstoupí do dveří jako první Miguel Angel Monroy, ředitel skupiny přes lidské zdroje, jde rovnou ke mně a říká mi, že by si chtěl postupně pohovořit s každým z nás a já bych mu měla všechno naplánovat a všechny k němu jednoho po druhém poslat.

„Máte tabulku se všemi zaměstnanci?“ zeptá se mě.

„Ne, ale hned vám ji udělám,“ a on stojí vedle mě, dokud na počítači nesepeču naše jména, nás deseti, kteří tu jsme.

Cítím, jak mě pozoruje a snažím se sedět co nejrovněji a psát co nejprofesionálněji, všemi deseti prsty a s očima na monitoru. Moje profesionální standardy. Pak se nenávidím, protože je mi stydno, je to dobrá práce, opakuju si, máš dobrý plat, máš co jíst, a pak na poslední řádek tabulky napíšu své jméno, do druhého sloupce, pro vnitřní telefon napíšu 0 a do třetího sloupce „sekretariát“. Ukládám. Pak se ještě vracím. Sekretariát-lomeno překlady.

Odstrčím se sedíc na kancelářské židli, ale protože kolečka jsou pokažená a už se neotáčejí, nepodaří se mi elegantně proplout až k tiskárně, jak by se slušelo před Miguelem Anzelem Monroyem, takže se zvednu, podám mu tabulku a na jednu hodně dlouhou vteřinu se na něj zadívám. Je to báječný chlap. Vysoký a udělaný, vypadá velice španělsky, brunet s černýma hlubokýma očima a dolíčky ve tvářích, které sice nevidím, protože má krátký plnovous, ale jen je tuším. Vidím mu je na očích, když se usmívá. Drahý oblek. Snubní prsten.

„Vezmu si na to tu kancelář nad vámi,“ ukazuje prstem ke stropu.

„216,“ říkám.

„To vám nedokážu potvrdit,“ říká on a nespouští ze mě oči.

Nenávidím všechny tyhle boháče, ze kterých peníze dělají krasavce. Kteří vyměšují kupní sílu.

Posílám kolegy jednoho po druhém na rozhovory, jen Florin Ivanciuc to pořád odkládá a má strach vejít, protože neovládá žádný cizí jazyk.

Já vejdu jako předposlední.

Kolik mám let. Odkud jsem. Co jsem vystudovala. Od kdy jsem ve firmě. Jací jsou moji nadřízení. Jaká je atmosféra mezi kolegy. Dělá si poznámky.

Pozoruje mě.

Jakým směrem bych chtěla růst. Říkám mu, že k marketingu. Což je blbost, protože to nechci, ale tak to chodí ve světě, ve kterém si nesmíš nepřát růst, protože všichni jsme synové a dcery targetu. Můj target je přežít každý jednotlivý den a v pět hodin odsud vypadnout jako pes, který se v parku utrhne z vodítka, a běžet se vyválet ve chvíli ráno, abych se zbavila tohoto pachy. Mým dnešním cílem je vypadnout co nejdříve z těsné kanceláře, ve které slyším i dech onoho muže. Toho krasavce, který mě zpovídá o mém životě. V téhle firmě nemám kam růst, protože ze mě nebude nikdy ani architekt, ani inženýr, a holky z marketingu mají vystudovanou ekonomku, ačkoliv to, co dělají, není zrovna těžké se naučit. Jenomže ne, stejně to pro mě nikdy nepřipadalo v úvahu.

„Ano, to dává smysl,“ říká. „Myslím, že za dva roky jste se naučila dost o tom, jak firma funguje. A co vás nejvíce láká na marketing?“

„Nabídky do výběrového řízení veřejných zakázek.“

Moje tělo si někdy poradí snadno i beze mě. Dokáže samo vypouštět ústy přijatelné odpovědi.

„A co osobní život?“ ptá se bez jakýchkoliv zábran. „Máte rodinu?“

„Ne, nejsem vdaná.“

„Ale nějakého partnera máte?“

Přemýšlím.

Jak se to vezme.

Moje verze:

„Ano, mám. Je to vztah na dálku. Trochu komplikovaný.“

Usměju se.

„A kde žije?“ ptá se.

„V Kluži.“

„To je taky v Rumunsku?“

„Ano.“

„Jak daleko?“

„Pět set kilometrů. Ale to u nás znamená den jízdy vlakem.“

Nezajímá ho to.

„Kde se vidíte za pět let?“

Moreno si sem musel přivést samotného ředitele lidských zdrojů, aby mi položil tuto otázku.

Možná bych měla odpovědět, že se vidím v Madridu, abych mohla vyslovit slovo Madrid s madridským přízvukem a vyzařovat sebedůvěru. Teď je ta chvíle, kdy můžu růst. „Tady.“

„Tady kde?“

„Tady ve firmě. V Bukurešti.“

„Někdo, kdo umí tolik jazyků jako vy by mohl snadno dělat kariéru i v zahraničí.“

Mně je úplně putna, jestli stojím u kopírky tady nebo v Madridu, akorát že tam bych si vydělala víc, byla bych mileurista, jak Španělé říkají chudákům s minimálním platem, ale i to by znamenalo dvakrát tak lepší život než v Rumunsku.

„Máte nějaké otázky?“ řekne, ale já se raduji, že už skončil a odpovídám:

„Ne.“

Florina Ivanciuca musím dovést skoro za ručičku a cestou po chodbě se mi pořád snaží vysvětlit, že on na pohovor nechce a beztak nemá, co by mu řekl. Že jeho zaměstnala šéfová a jenom šéfová mu může pokládat otázky.

„Jak to uděláme?“ zeptám se Monroye ode dveří.

„English?“ ptá se přes mé rameno Florina, který zůstal na chodbě.

Oba zároveň zavrtíme hlavou.

Nabídnou se, že budu tlumočit, Florin přinese ještě jednu židli, usadíme se za stůl, a místnost je najednou ještě menší a vzduch ještě méně dýchatelný. Jako ze sudu slyším, že dole u mě zvoní telefon. Je to vnitřní číslo. První Monroyovou otázkou je, jak to že neumíte cizí jazyky, a Florin odpovídá, že to nikdy nepotřeboval a já překládám: nikdy jsem to nepotřeboval.

„Ale pracujete se zahraničními zákazníky.“

„Ano, ale pracujeme v týmu. Kdyby bylo někdy nutné, abych s nimi začal komunikovat přímo, udělám si intenzivní kurz,“ říká Florin naštvaně směrem ke mně.

Celý rozhovor se odvíjí na téma cizích jazyků a Monroy úplně opomine milostné vztahy i pětiletý plán.

Druhý den se chystám odemknout, ale branka je už otevřená, stejně tak i vchodové dveře

a Traian čeká v kuchyni usazený na plastové židli a listuje letákem z Kauflandu.

Podá mi ruku, tak jako si ji podává každý den se všemi, a mě z toho měkkého a teplého sevření přátelského pozdravu jako od leklé ryby naskočí husí kůže.

„Můžeš se stavit za Lilianou?“ řekne a já přemýšlím nad tím, co jsem jen provedla. Šéfová po mně chce, abych proděravěla nabídky a uspořádala je do složek a zdržuje mě v kanceláři asi čtyřicet minut.

„Dobře, že tamti už odjeli a že jsme se jich zbavili,“ řekne. „Brzy ráno jsem je odvezla na letiště.“

Jsem příliš otupělá na to, abych jí odpověděla, ještě je příliš brzy a já cítím lehký třas v nejvzdálenějších částech končetin, do kterých káva ještě neměla čas proniknout.

„Viděla jsem, že Monroy se vás vyptával na spoustu věcí,“ řekne. „Moreno se do něj u oběda pustil a řekl mu, aby udělal pohovory hned.“

Bude ze mě muset tahat všechno jako z chlupaté deky, takže začne s taháním:

„Na co se vás ptal?“

„Nic moc zajímavého,“ odpovídám. „Klasické dotazy: studia, jak dlouho tu pracuju, jestli si rozumíme...“

Pohlíží na mě zklamaně a zhnuseně, očekávala něco mnohem šťavnatějšího. Cokoliv bych jí odpověděla, stejně by to nestačilo. Ať je člověk sebechytřejší, ona ho považuje za hlupáka, ať je sebeupřímnější, ona je přesvědčená, že kuje něco za jejími zády. Když s ní v kanceláři zůstanu sama, připadám si v místnosti najednou jako v želví tlamě. Zoufale si přeju, aby vešel Traian.

„Byla jsi tam i s Florinem...“

„Jo, musela jsem překládat.“

„A jeho se ptal na co?“

„To samé... Nebylo to nic zajímavého, nebojte se. Nechápu, jaký smysl...“

„A teď uvidíš, jaký management fee mi teď Moreno naučtuje. Čekám, že dnes mi pošle fakturu. Nepohádali jsme se snad včera o tom? Co mi má sem jezdit vykládat, co mám dělat? Já to snad nevím nejlíp? Já jsem vybudovala tuhle firmu od nuly před dvanácti lety. PV mi nikdy tak nerozkazoval.“

PV je Pedro Valadez, bývalý ředitel malého řetězce, prodaného většímu řetězci firem. „Jak si to vůbec představuje, přijet sem a vyslyšet vás? Já tu pracuju s lidma, já vím, co kdo z nich dokáže. Já jsem vás přece zaměstnala!“

„Ale řekl vám něco o těch pohovorech? Nějaké závěry?“

„Neřekl mi nic. A Moreno prý že Monroy pracuje za deset tisíc euro za den. A to si jako myslí, že fakturu zaplatím já? Já snad nepotřebuju peníze na výplaty? Nebudu vám přece brát z výplaty, abych to dala jim...“ Uvázla jsem myšlenkami u těch deseti tisíc euro. Půlka garsonky v Berceni. Za den. S těmi výplatami asi někam míří, ale nechápu kam, je to teď mimo mé chápání.

„Mám na to přichystat krabici?“ ptám se a srovnám všechny složky pěkně na sebe na kraj stolu. „Zavoláme kurýra?“

„Ne, to teď není potřeba. A navíc je odnese Traian.“

Ve tři hodiny zazvoní někdo u dveří, jdu otevřít a přede mnou stojí žena, která drží v náručí

obrovskou kytici lilí. Snaží se ji naklonit na stranu, abychom na sebe viděly, a mezi lístky se mě ptá:

„Paní Liliana?“

Šéfová je dole u Ciobana, aby s ním probrala staveniště ve Slobozii, a když vidí u dveří pohyb, zvědavost jí nedá a ona okamžitě přijde za námi.

„To je pro vás,“ říkám a nechávám ji samotnou, aby si poradila.

„Odkud jste?“ zeptá se ženy s úsměvem.

„Z květinářství Doris,“ odpoví žena.

„Ano, ale ty kytky? Od koho jsou?“

„Je tam kartička, byla to objednávka pro vás. Podepíšete mi tady, že jste ji přijala?“ Když šéfová slyší, že musí něco podepsat, zpanikaří.

„Počkejte, nejdřív musím vědět, o co jde, a teprve pak vám něco podepíšu.“

Nechá Bogdana, aby květiny převzal a umístil je na stoleček v hale, a pak hledá mezi lístky kartičku. Jsou od Monroye. Děkujeme za přijetí, bylo nám potěšením vás poznat (včera v pět, když jsem odcházela, se v prvním patře křičelo), doufám, že naše spolupráce bude úspěšná.

Liliana zbledne. Zachvacuje ji vztek. Co mají za lubem, že jí poslali kytky? Co to s nimi jenom je? Žena naléhá, aby podepsala. Co mají ty ztracené kytky znamenat? Od žádného z obchodních partnerů nikdy kytky nedostala. Že by jim došlo, že to přehnali a že byli agresivní? Bogdan je smířlivý.

Šéfová podepíše. Žena odchází. Říkám jí na shledanou, ale ani se na mě nepodívá. Ztracení idioti, ona od nich nepotřebuje žádné kytky. Proč se k ní chovají jako... jako k... ženě? To ona tu přece svádí bitvy s velkými společnostmi, svádí bitvy s justicí, ona řídí stavby za milióny, tak jak jí můžou poslat kytky? No jasně, a teď jim ještě ke všemu budu muset poslat mail, že jsem je dostala.

A ke mně: nechod' domů dřív, než ho spolu napíšeme.

Monroy je nejvyšší šéf HR celé obchodní skupiny a celé jeho úsilí trvalo přesně jednu sekundu, kdy řekl své sekretářce, aby se o kytky postarala. Připadá mi to jako pěkné gesto.

A navíc: mám u sebe všechno, co potřebuju, abych mohla jít plavat, ale pokud se do bazénu dostanu až po šesté, bude už příliš pozdě, to už tam bývá moc lidí, takže se nás bude tlačit sedm v každém pruhu. To pak člověk musí udržovat rytmus spolu s ostatními, jinak se s nimi srazí a ti, co jsou příliš blízko a co vždycky cákají a dělají vlny, ho potopí. Už ani nepočítám všechny ty dny, kdy s sebou tahám výbavu na volnočasové aktivity, ke kterým se pak ale kvůli šéfově vůbec nedostanu. Vsadila bych se, že do pěti to hotové mít nebudeme. Nechápu, proč ji ta kytice tolik vyvádí z míry. Lilie nechá u mě dole, abych se udusila já. „Přemýšlej, co jim napíšeme,“ říká mi, zatímco stoupá po schodech a já se dívám na její krásné a hladké nohy bez křečáků a vystouplých žil.

V obličeji vypadá starší, než je, tam ji stres poznamenal nejvíc.

Traian stoupá za ní s hrnkem turka, který jí uvařil. On sám kávu nepije, jenom kakao nebo cikorku.

„Pošli mi návrh mailu,“ zakřičí ona z prvního patra.

Plodím mail celou hodinu a chvíli před pátou jí ho pošlu, ale stejně vím, že je příliš zdvořilý

a přelázaný na to, jaký otřes kvůli květinám utrpěla. Víím, že budu muset počkat, až si mě zavolá, abych vedle ní stála a dívala se, jak smaže všechno, co jsem napsala.